

**WYBRANE UWAGI
DO PROJEKTU USTAWY
PRAWO RESTRUKTURYZACYJNE**

GŁÓWNE PUNKTY DYSKUSJI

1. **Wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego**
2. **Zgłoszenie propozycji układowych**
3. **Głosowanie nad układem:**
 - Wyłączenie prawa głosu
 - Kolejność głosowania nad propozycjami układowymi
4. **Bezskuteczność zabezpieczeń**
5. **Zakaz wypowiedania umów kredytu**
6. **Nowe finansowanie**
7. **Restrukturyzacja zobowiązań wobec ZUS**

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA RESTRUKTURYZACYJNEGO

- **Otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego następuje na wniosek dłużnika (art. 4)**
 - Pozbawienie wierzycieli uprawnienia do wszczynania postępowań restrukturyzacyjnych oraz udziału w postępowaniu w przedmiocie otwarcia postępowania istotnie osłabia ich pozycję w procesach restrukturyzacji. Wyklucza możliwość przejęcia przez nich inicjatywy w sytuacjach, gdy dłużnik jest całkowicie bierny lub nieudolny.
- **Propozycja SPR:**
 - Przyznanie wierzycielom uprawnienia do złożenia wniosku o otwarcie postępowań restrukturyzacyjnych – postępowania układowego i postępowania sanacyjnego.

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA RESTRUKTURYZACYJNEGO (c.d.)

- **Wierzyciele są pozbawieni uprawnienia do zaskarżenia postanowienia o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego**
 - Podstawą otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego może być zagrożenie niewypłacalnością. Istnieje niebezpieczeństwo nadużywania przez dłużników prawa do wszczęcia postępowań w celu pokrzywdzenia wierzycieli. Choć sąd powinien w takim przypadku odmówić wszczęcia postępowania, brak udziału wierzycieli na tym etapie postępowania sprawia, że nie mogą oni przejawiać inicjatywy dowodowej w celu wykazania, iż istnieją podstawy odmowy.
- **Propozycja SPR:**
 - Przyznanie wierzycielom uprawnienia do złożenia zażalenia na postanowienie o otwarciu postępowania układowego i postępowania sanacyjnego. Umorzenie postępowania (art. 201 ust. 1 pkt 1) nie wydaje się być wystarczającym środkiem ochrony wierzycieli (inna jest podstawa – prowadzenie, a nie wszczęcie, ma zmierzać do pokrzywdzenia, zażalenie doprowadziłoby do prawomocnego rozstrzygnięcia w krótszym czasie). Można rozważyć przyznanie ww. uprawnienia wierzycielom dysponującym wierzytelnościami w określonej kwocie (np. stanowiącej co najmniej 20% sumy wierzytelności, o której mowa w art. 54 ust. 2).

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA

- **Wyłącznie dłużnik, za zgodą wierzycieli, ma uprawnienie do złożenia wniosku o powołanie wskazanego przez niego nadzorcy / zarządcy (art. 42 ust. 2 i art. 54 ust. 2)**
- **Propozycja SPR:**
 - Przyznanie wierzycielom uprawnienia do złożenia wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego i układowego powinno być połączone z przyznaniem uprawnienia do złożenia wniosku o powołanie wskazanego nadzorcy / zarządcy. W przypadku wyrażenia zgody na powołanie wskazanej osoby przez wierzycieli dysponujących wierzytelnościami w określonej kwocie (np. w przypadku osób prawnych - stanowiącej co najmniej 30% ogólnej sumy zobowiązań bilansowych wskazanych w ostatnim złożonym w KRS sprawozdaniu finansowym).

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA SANACYJNEGO

- **W przypadku umorzenia postępowania na wniosek dłużnika albo z uwagi na nieprzyjęcie układu, wyłącznie dłużnik może złożyć uproszczony wniosek o wszczęcie postępowania sanacyjnego (art. 204 ust. 1)**
 - Wierzyciele są pozbawieni możliwości przejęcia inicjatywy w procesie restrukturyzacji w sytuacji, gdy dłużnik pozostaje bierny, a istnieje szansa na powodzenie restrukturyzacji i na przyjęcie układu (w tym likwidacyjnego albo przewidującego konwersję wierzytelności na udziały / akcje).
- **Propozycja SPR:**
 - Przyznanie wierzycielom uprawnienia do złożenia wniosku o otwarcie postępowania sanacyjnego. Można rozważyć przyznanie ww. uprawnienia wierzycielom dysponującym wierzytelnościami w określonej kwocie (np. stanowiącej co najmniej 20% ogólnej sumy wierzytelności dających prawo głosu).

PROPOZYCJE UKŁADOWE

- **Propozycje układowe składa dłużnik, względnie nadzorca albo zarządca (art. 148)**
 - Niekorzystnym rozwiązaniem jest nieprzyznanie wierzycielom uprawnienia do złożenia propozycji układowych w postępowaniu układowym oraz postępowaniu sanacyjnym. Przyznanie tej kompetencji nadzorcy sądowemu i zarządcy w sposób niewystarczający zabezpiecza interesy wierzycieli, gdyż osoby te nie są związane wnioskiem wierzycieli (mogą złożyć propozycje, jeżeli zażądadają tego wierzyciele).
 - Niejednokrotnie przyjęcie propozycji układowych zgłoszonych przez wierzycieli może zapewnić wyższe zaspokojenie wierzytelności, a także, w przypadku układu likwidacyjnego albo układu z konwersją wierzytelności na udziały / akcje prowadzącego do przejścia kontroli nad przedsiębiorstwem dłużnika, poprawę efektywności funkcjonowania przedsiębiorstwa.
- **Propozycja SPR:**
 - Przyznanie wierzycielom (np. posiadającym co najmniej 30% ogólnej sumy wierzytelności dających prawo głosu) uprawnienia do zgłaszania propozycji układowych

WYŁĄCZENIE PRAWA GŁOSU

- **Wierzyciel nie ma prawa głosu na podstawie wierzytelności, którą nabył w drodze przelewu po otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego (art. 109)**
 - Przepis ten stanowi barierę ograniczającą rozwój rynku obrotu wierzytelnościami, który jest jednym z podstawowych mechanizmów pozwalających na podwyższenie efektywności postępowań. Z jednej strony pozwala wierzycielom na szybkie spieniężenie wierzytelności i „wyjście” z postępowania, z drugiej strony umożliwia wierzycielom zainteresowanym odegraniem aktywnej roli w postępowaniu restrukturyzacyjnym konsolidację wierzytelności.
 - Wprowadzenie zasady, iż jedynie nabycie wierzytelności za najwyższą cenę w procesie anonsowanym w Centralnym Rejestrze Restrukturyzacji i Upadłości pozwala na wykonywanie prawa głosu, nie wydaje się być wystarczająco dobrym rozwiązaniem. Nie sprawdzi się to chociażby w przypadku transakcji pakietowych (obejmujących nabycie większej liczby wierzytelności wobec jednego podmiotu).

WYŁĄCZENIE PRAWA GŁOSU (c.d.)

- **Propozycja SPR:**

- Wykreślenie art. 109. W celu ograniczenia „sztucznego” obrotu wierzytelnościami podmiotów wyłączonych z głosowania zgodnie z art. 121, dokonywanego z zamiarem obejścia tego ograniczenia, można rozważyć wyłączenie prawa głosu w przypadku nabycia wierzytelności po dacie otwarcia postępowania od podmiotów wskazanych w art. 121.

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA

- **Kolejność głosowania nad propozycjami układowymi ustala sędzia-komisarz a przyjęcie jednych propozycji wyklucza głosowanie nad dalszymi (art. 122)**
 - W przypadku takiego ustalania zasad głosowania istnieje ryzyko, że nie zostaną przyjęte propozycje najbardziej odpowiadające wierzycielom (mające największe poparcie), lecz takie, które w sposób przypadkowy były pierwsze poddane pod głosowanie. Wierzyciel nie powinien być zmuszony do głosowania przeciwko dobrym propozycjom tylko dlatego, że następne są jeszcze lepsze i być wystawionym na ryzyko, że układ nie zostanie przyjęty (względnie, jeżeli głosowałby za pierwszymi propozycjami, że korzystniejsze dla niego propozycje nie zostaną poddane pod głosowanie).

KOLEJNOŚĆ GŁOSOWANIA (c.d.)

- **Propozycja SPR:**

- Wprowadzenie zasady, że poddane pod głosowanie są wszystkie propozycje układowe, a uznaje się, że przyjęte i wiążące wierzycieli (z zastrzeżeniem poniższych uwag) są propozycje, które uzyskały najwięcej głosów (liczonych w odniesieniu do ogólnej sumy wierzytelności dających prawo głosu).
- W przypadku, gdy dwie lub więcej propozycje układowe uzyskały taką samą najwyższą większość głosów, zarządza się ponowne głosowanie.
- W sytuacji, w której układ powyższy nie zostałby zatwierdzony przez sąd, przedmiotem zatwierdzenia byłaby kolejna propozycja układowa przegłosowana najwyższą sumą wierzytelności.

BEZSKUTECZNOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

- **Otwarcie postępowania sanacyjnego powoduje bezskuteczność względną zabezpieczeń (art. 304)**
 - Bezskuteczność „nadmiernego” zabezpieczenia lub „dobebezpieczenia” wierzytelności w terminie 1 roku przed złożeniem wniosku o otwarcie postępowania istotnie podwyższa ryzyko podmiotów finansujących. W konsekwencji dłużnicy zagrożeni niewypłacalnością będą mieli utrudniony dostęp do finansowania. Będzie to stanowić barierę dla pozasądowych procesów restrukturyzacyjnych opartych na porozumieniu dłużników w wierzytelności („dozabezpieczenie” ekspozycji wierzycieli, np. wcześniej niezabezpieczonych, jest często warunkiem wymaganym dla udzielenia finansowania zgodnie z przepisami prawa bankowego).
 - W przypadku „nadmiernego” zabezpieczenia polegającego na ustanowieniu większej liczby zabezpieczeń na składnikach majątku dłużnika, brakuje normy pozwalającej na określenie, które – z wielu – zabezpieczeń byłyby objęte sankcją bezskuteczności z mocy prawa. Co do momentu określenia wysokości świadczenia otrzymanego przez dłużnika („na dzień złożenia wniosku o wpis (...) zabezpieczenia do właściwego rejestru”), przepis nie wskazuje daty, która znajdowałaby zastosowanie w przypadku zabezpieczeń, które nie są kreowane przez wpis do rejestru (np. zastawu).
- **Propozycja SPR**
 - Sugerujemy rozważenie odstąpienia od wprowadzania ww. regulacji.

ZAKAZ WYPOWIADANIA UMÓW KREDYTU

- **Od dnia otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego bank bez zgody rady wierzycieli nie może wypowiedzieć umowy kredytu (art. 262 w zw. z art. 276 i 298)**
 - Dla banków wymuszona kontynuacja finansowania dłużnika i podwyższania ekspozycji – w sytuacji, gdy powodzenie postępowania restrukturyzacyjnego nie jest przesądzone – jest wysoce ryzykowna. Przepis ten może powodować wypowiedzenie umów kredytu w przypadku pojawienia się podejrzenia, że dłużnik może wszcząć postępowanie restrukturyzacyjne, a tym samym „odcięcie” go od bieżącego finansowania i pogorszenie sytuacji (przy założeniu istnienia podstaw do wypowiedzenia, np. zagrożenia niewypłacalnością).
- **Propozycja SPR:**
 - Wykreślenie kredytów z listy umów, których wypowiedzenie podlega ograniczeniom.

NOWE FINANSOWANIE

- **Rozwiązania zawarte w projekcie będą utrudniać pozyskiwanie przez dłużnika niezbędnego finansowania w postępowaniu restrukturyzacyjnym, gdyż nie chronią one w wystarczający sposób podmiotu finansującego:**
 - W przypadku niepowodzenia postępowania restrukturyzacyjnego, wierzytelność z tytułu udzielonego finansowania będzie w postępowaniu upadłościowym zaspokajana w pierwszej kategorii jedynie, gdy postępowanie to zostało wszczęte na podstawie uproszczonego wniosku o ogłoszenie upadłości (a więc z zachowaniem krótkiego 7-dniowego terminu) (art. 342 p.u.n.).
 - Brak podstaw dla zapewnienia dotychczasowym wierzycielom zapewniającym nowe finansowanie lepszych propozycji układowych.
 - W postępowaniu sanacyjnym niedopuszczalne jest skierowanie egzekucji (np. wierzytelności wynikających z nowego finansowania) do majątku dłużnika (masy sanacyjnej).
- **Propozycja SPR:**
 - Sugerujemy kompleksowe wzmocnienie pozycji prawnej podmiotów zapewniających finansowania restrukturyzowanych przedsiębiorstw.

RESTRUKTURYZACJA ZOBOWIĄZAŃ WOBEC ZUS

- **Restrukturyzacja zobowiązań wobec ZUS może obejmować wyłącznie rozłożenie na raty i odroczenie płatności. Jeżeli układ przewiduje konwersję wierzytelności na udziały / akcje, w układzie musi zostać wskazany wierzyciel lub osoba trzecia, która przejmie na siebie obowiązek wykonania zobowiązań wobec ZUS (art. 152)**
 - Konwersja wierzytelności prowadzi do istotnego oddłużenia. W takim przypadku dłużnik powinien odzyskać pełną zdolność do spłaty zobowiązań względem ZUS. Konieczność wskazywania osoby, która miałaby przejąć zobowiązanie, nie ma uzasadnienia ekonomicznego i będzie stanowić istotną barierę dla układów przewidujących konwersję.
- **Propozycja SPR:**
 - W przypadku układu przewidującego konwersję wierzytelności powinna być dopuszczalna spłata zobowiązań przez dłużnika (tj. rozłożenie wierzytelności na raty i odroczenie płatności).